

„Wojna bananowa”

Interwencje rządowe

Marta Hutnik & Weronika Pośmata

Co to właściwie jest interwencjonizm?

Interwencjonizm rozumiemy jak stosunki gospodarczo-polityczne, polegające na bezpośrednich interwencjach państwa na rynku.

Możliwe przykładowe formy interwencjonizmu:

- Kontrola cen towarów
- Ustalanie płacy minimalnej
- Ograniczenie importu/eksportu (np. cła zaporowe)
- Narzucanie stop procentowych
- „pompowanie” pieniędzy na rynek poprzez pomoc socjalną (np. zasiłki dla bezrobotnych)
- Wiele innych...

Kilka słów o bananowym biznesie

- Obecnie największymi krajami eksportującymi banany są: Ekwador, Kostaryka, Filipiny, Kolumbia i Gwatemala ich eksport stanowi w sumie ok. 2/3 światowego eksportu tych owoców.
- W UE, to Belgia i Wielka Brytania są największymi unijnymi importerami bananów wśród wszystkich państw członkowskich
- Jak wynika z danych GUS, wartość polskiego importu bananów (świeżych i suszonych) to nieco ponad 1 mld zł rocznie, co oznacza około 375 tys. ton sprowadzanych co roku do Polski (dla porównania roczny import jabłek do Polski wynosi tylko ok. 40 tys ton)

Podaż bananów-> UE

Porównajmy podaż bananów dla różnych krajów z całego świata. Kraje Ameryki Łacińskiej (m.in. Ekwador, Kolumbia, Kostaryka) wychodzą na wyraźną czołówkę w tym zestawieniu. Podaż UE jest znikoma w porównaniu z tzw. "Dollar zone".

BANANA SUPPLY IN THE EU									
NC 08030019 and 08039010									
EUR-28 Tonnes									
ORIGIN	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
EU (11.4%)	554 734	567 560	608 048	659 525	611 841	648 459	614 564	655 980	669 673
Greece	2 943	2 857	2 589	1 881	2 028	2 225	2 200	2 167	1 795
Spain	381 355	371 262	352 032	396 981	346 461	371 013	360 981	364 419	381 827
France	167 298	171 574	235 811	241 964	242 466	251 733	230 526	266 793	263 022
Martinique	129 293	124 923	180 195	199 413	180 950	184 810	159 015	193 201	199 241
Guadeloupe	38 005	46 651	55 616	42 551	61 516	66 923	71 511	73 592	63 781
Chypre	5 950	4 226	3 155	5 036	5 619	5 746	5 082	3 952	4 384
Portugal	17 188	17 841	14 461	13 663	15 267	17 742	15 775	18 649	18 645
ACP Countries (18.4%)	842 959	918 923	958 162	1 023 664	978 540	982 335	1 060 467	1 081 268	1 076 354
Dominican Republic	206 341	170 581	228 129	303 655	326 851	294 589	322 839	342 016	326 425
Cameroon	221 821	279 530	249 628	242 980	235 215	213 868	250 334	257 152	278 458
Côte d'Ivoire	189 366	216 953	229 194	244 312	224 140	224 943	252 165	252 766	254 218
Belize	62 357	82 149	79 799	78 817	71 064	99 288	96 763	100 707	98 989
Suriname	58 788	65 812	57 615	70 437	62 911	83 126	80 956	72 593	58 583
Ghana	34 096	45 951	36 486	52 358	47 155	50 691	42 728	46 427	50 990
St Lucia	30 456	38 512	33 238	23 154	6 159	12 145	12 367	8 874	8 339
Dominica	7 291	10 281	36 450	3 729	4 066	2 268	1 443	538	3
St Vincent and Grenadines	13 792	8 975	7 511	4 054	764	710	192	-	5
Jamaica	18 371	40							6
Grenada									
Other(Moz., Uganda, Bur.)	282	139	111	169	216	708	681	197	358
DOLLAR ZONE (70.2%)	3 906 765	4 024 829	3 639 727	3 541 769	3 680 171	3 559 784	3 747 098	3 956 190	4 112 590
Ecuador	1 222 442	1 393 611	1 343 556	1 263 971	1 377 378	1 343 533	1 316 685	1 474 454	1 360 811
Colombia	1 172 016	1 294 509	1 217 105	1 166 657	1 143 201	1 136 523	1 150 979	1 086 274	1 314 955
Costa Rica	974 119	902 643	757 279	779 986	849 267	774 732	839 804	940 144	947 749
Panama	356 718	294 848	185 127	184 714	161 123	148 832	207 855	224 880	207 174
Peru	33 636	38 889	44 134	51 598	64 647	80 698	112 396	96 650	102 185
Guatemala	18 822	15 082	5 501	3 315	3 002	5 215	13 656	29 167	78 552
Mexico	220	2 074	21 959	12 591	9 759	20 439	53 970	70 783	68 148
Brazil	86 133	58 315	56 037	63 483	52 313	41 103	42 712	28 659	17 789
Nicaragua	3	7							8 929
Honduras	31 571	24 343	8 574	15 084	17 459	5 748	6 472	4 495	4 681
Turkey		97		21	1 105	1 522	1 592	424	2
Others	11 085	412	456	349	917	1 439	977	262	1 616
ACP + DOLLAR	4 749 724	4 943 752	4 597 889	4 565 433	4 658 711	4 542 119	4 807 565	5 037 458	5 188 944
ACP + DOLLAR + EU	5 304 458	5 511 312	5 205 937	5 224 958	5 270 552	5 190 578	5 422 129	5 693 438	5 858 617

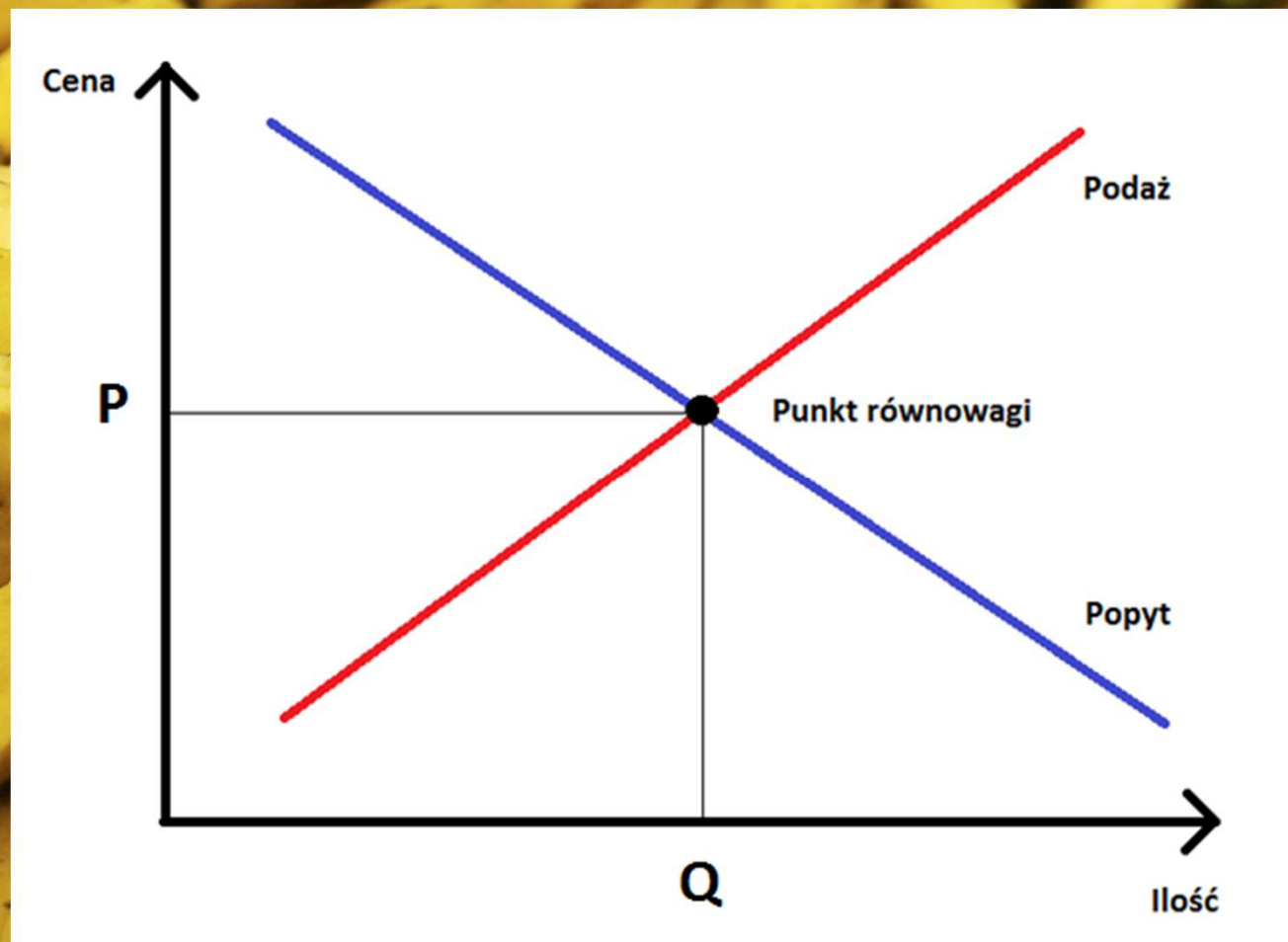
Source: MS Communications (EU)

Source: Eurostat EU-28 data extracted on 16/02/2016 Comext (ACP & DOLLAR zones)

Wojna bananowa... jak to właściwie było?

- **Rozpoczęcie wojny bananowej -> 1993 r.**, w ramach integracji rynków wewnątrz UE przyjęto jednolite zasady handlu bananami, przewidujące preferencyjne warunki dla ubogich państw ACP, będących w większości byłymi europejskimi koloniami.
- **1996 r.** – USA wraz z Meksykiem, Hondurasem, Gwatemalą i Ekwadorem wnoszą oficjalną skargę do WTO przeciwko dyskryminacji producentów bananów z krajów Ameryki Środkowej
- **16 miesięcy później...**- Specjalne ciało WTO wydaje orzeczenie – UE musi zmienić zasady przyznawania licencji importowych i rozdziału kwot importowych.

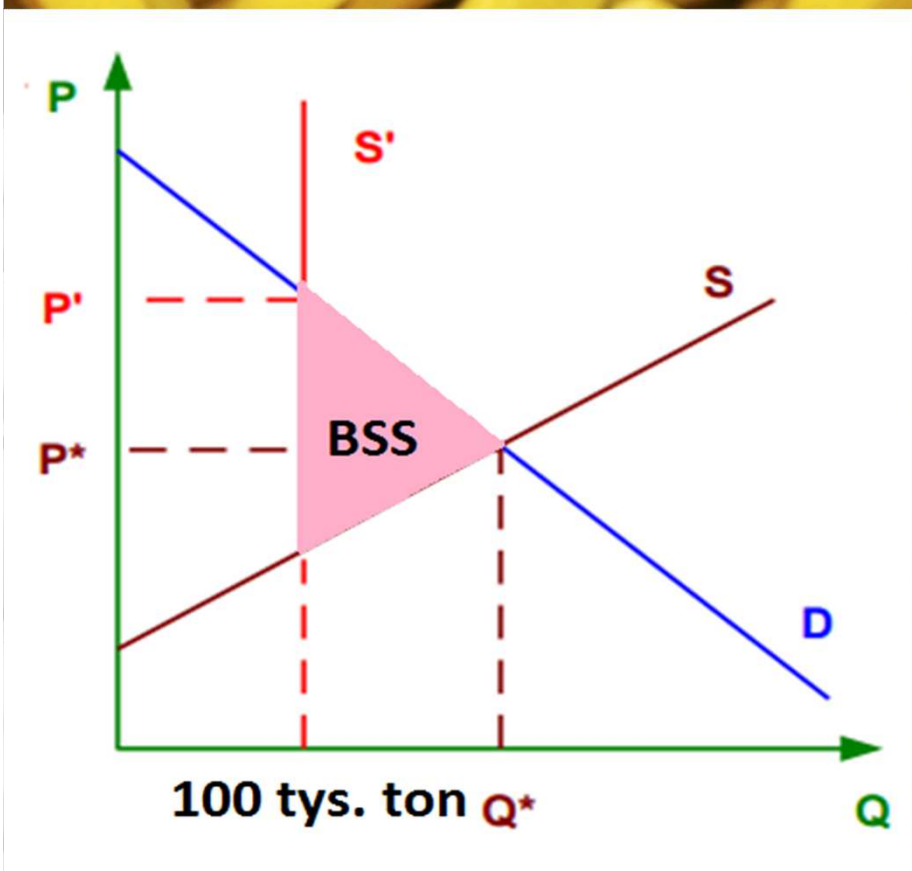
Założmy, że początkowa sytuacja wyglądała w następujący sposób...

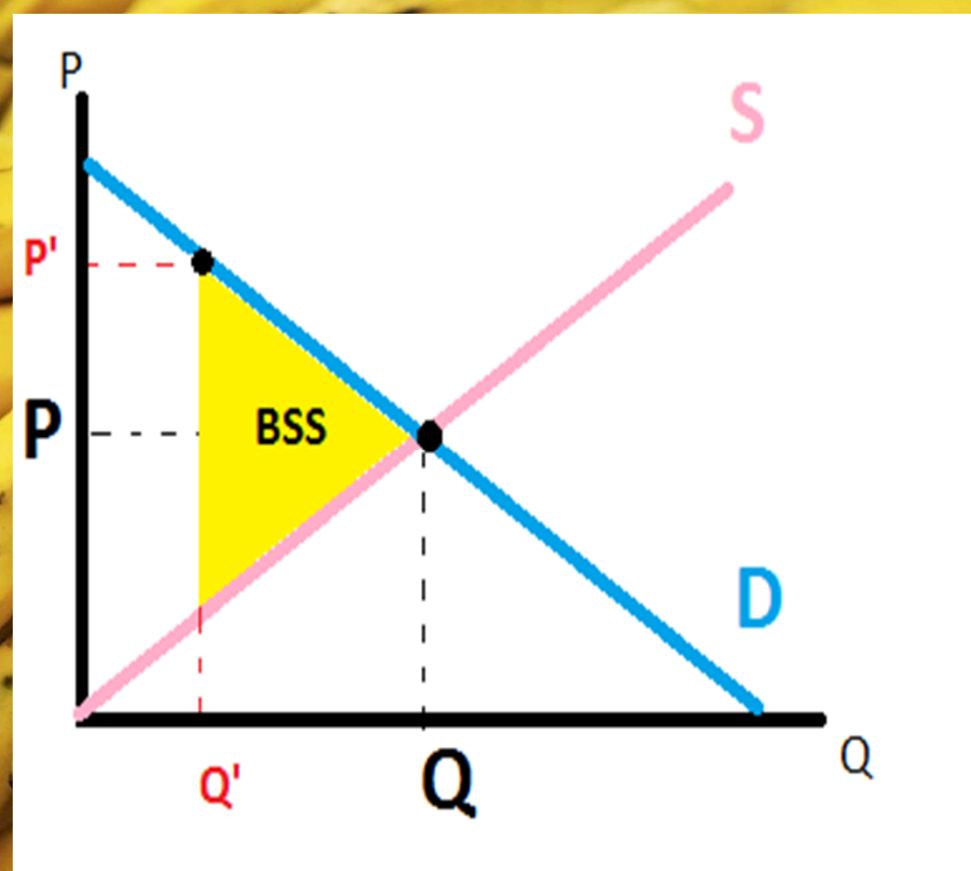
Krok 1

- W 1993r. Unia wprowadza preferencyjne warunki dla ubogich państw APC. Polegały one na zamrażaniu kwot importu bananów z Ameryki Łacińskiej (do 100 tys. ton) oraz gwarantowaniu cen minimalnych dla rodzimych (z państw UE) producentów

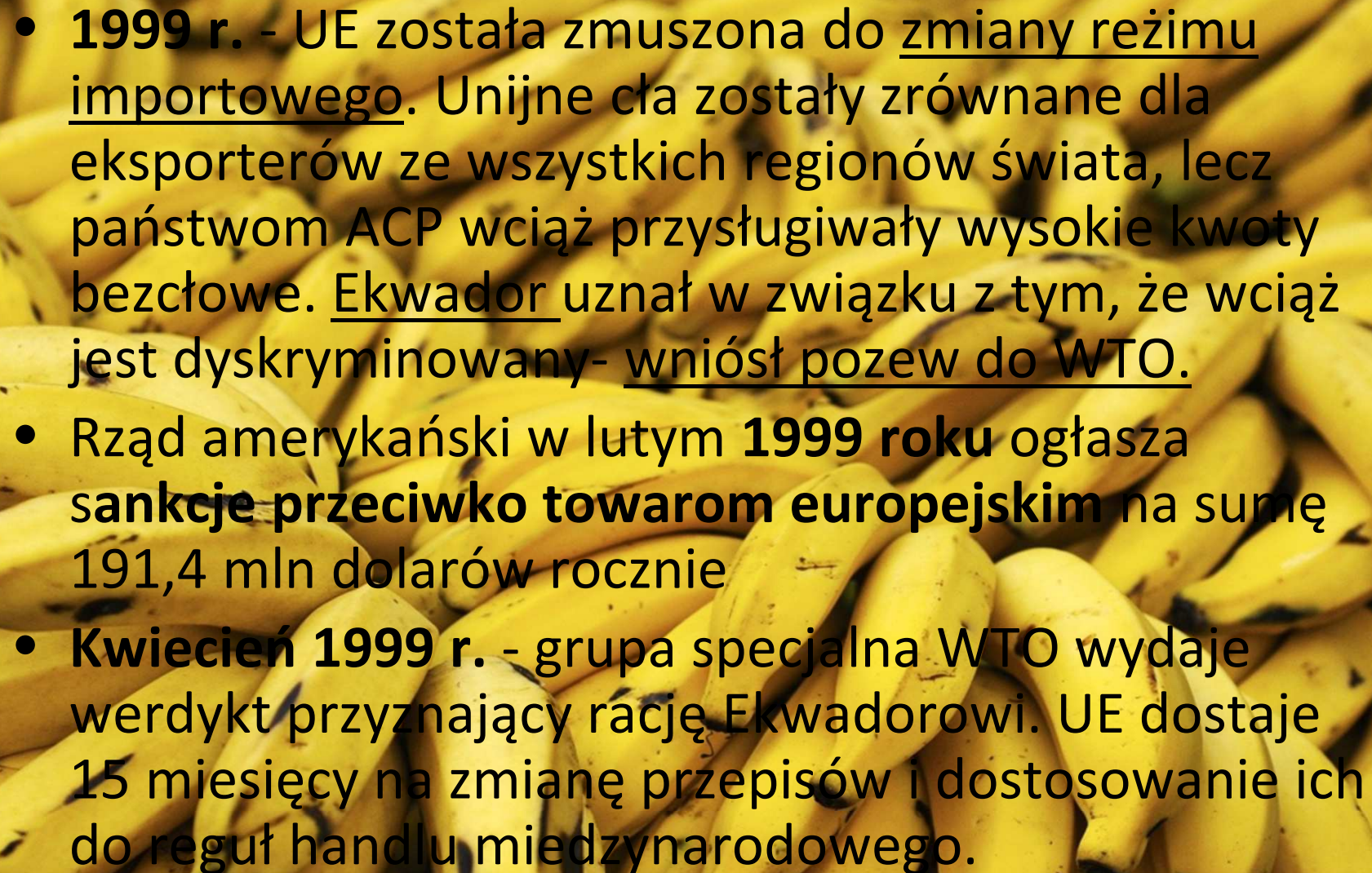
Wprowadzenie ograniczeń importowych oraz cen minimalnych dla rodzimych producentów

Ograniczenia ilościowe dla producentów z Ameryki Łacińskiej

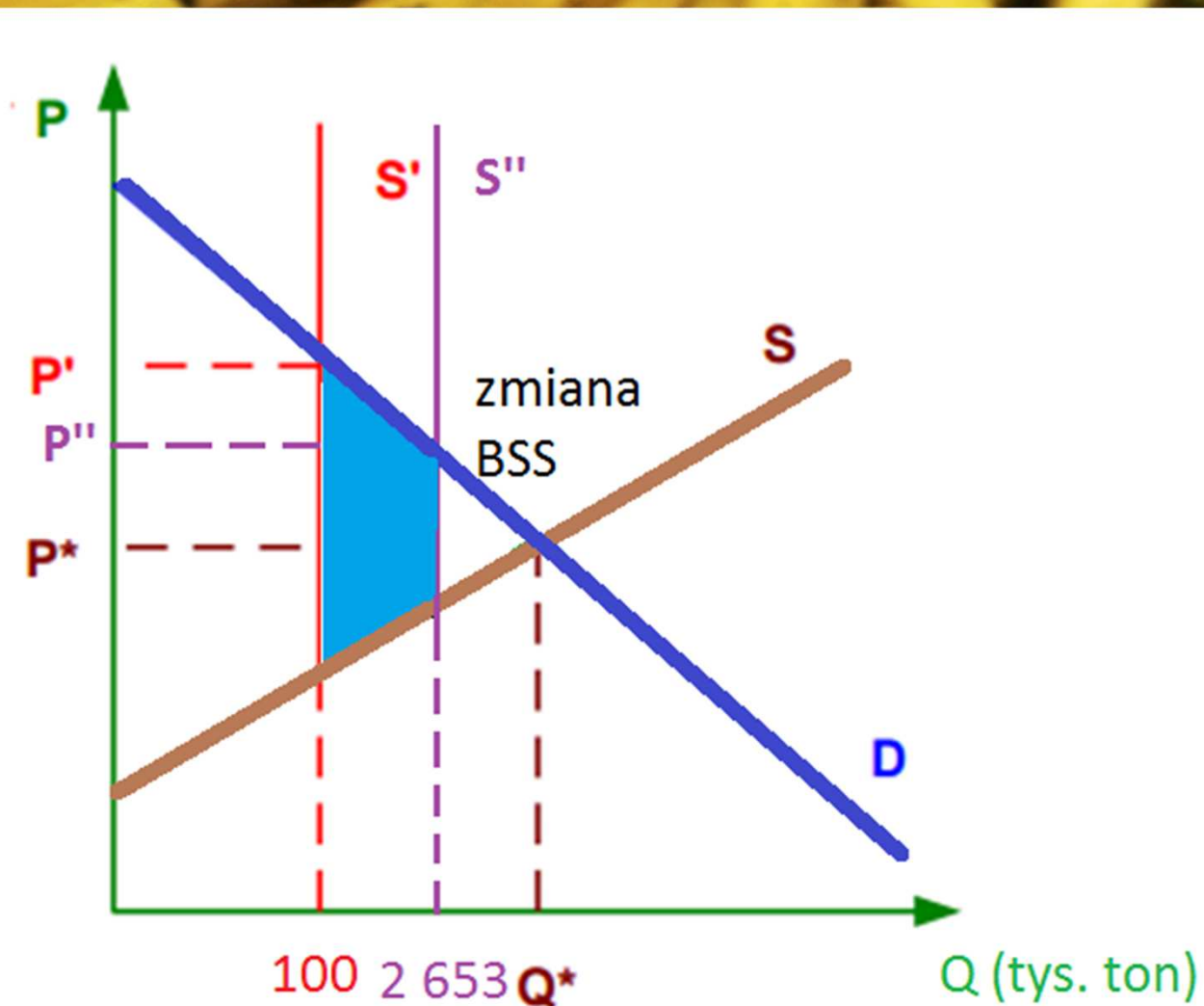
Cena minimalna dla rodzimych producentów

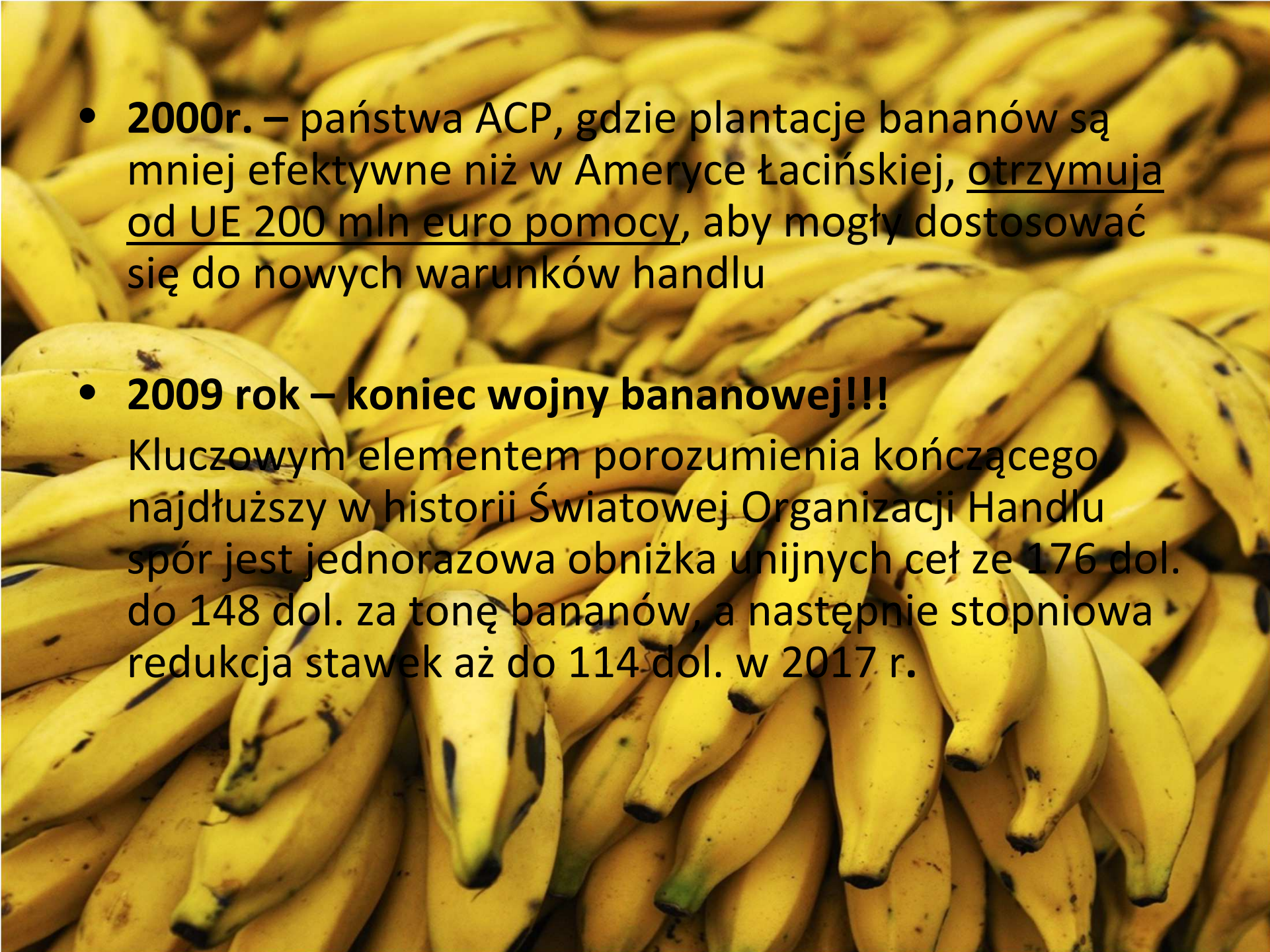
-
- **1999 r.** - UE została zmuszona do zmiany reżimu importowego. Unijne cła zostały zrównane dla eksporterów ze wszystkich regionów świata, lecz państwom ACP wciąż przysługiwały wysokie kwoty bezcłowe. Ekwador uznał w związku z tym, że wciąż jest dyskryminowany- wniósł pozew do WTO.
 - Rząd amerykański w lutym **1999 roku** ogłasza **sankcje przeciwko towarom europejskim** na sumę 191,4 mln dolarów rocznie
 - **Kwiecień 1999 r.** - grupa specjalna WTO wydaje werdykt przyznający rację Ekwadorowi. UE dostaje 15 miesięcy na zmianę przepisów i dostosowanie ich do reguł handlu międzynarodowego.

Krok 2

- W 2001 r. kwota importu „bananów dolarowych” została zwiększona ze 100 tys. ton do 2 653 tys. ton rocznie i zrezygnowano z systemu cen gwarantowanych dla rodzimych producentów

Zwiększenie ograniczeń importowych, zniesienie cen minimalnych

-
- **2000r.** – państwa ACP, gdzie plantacje bananów są mniej efektywne niż w Ameryce Łacińskiej, otrzymują od UE 200 mln euro pomocy, aby mogły dostosować się do nowych warunków handlu

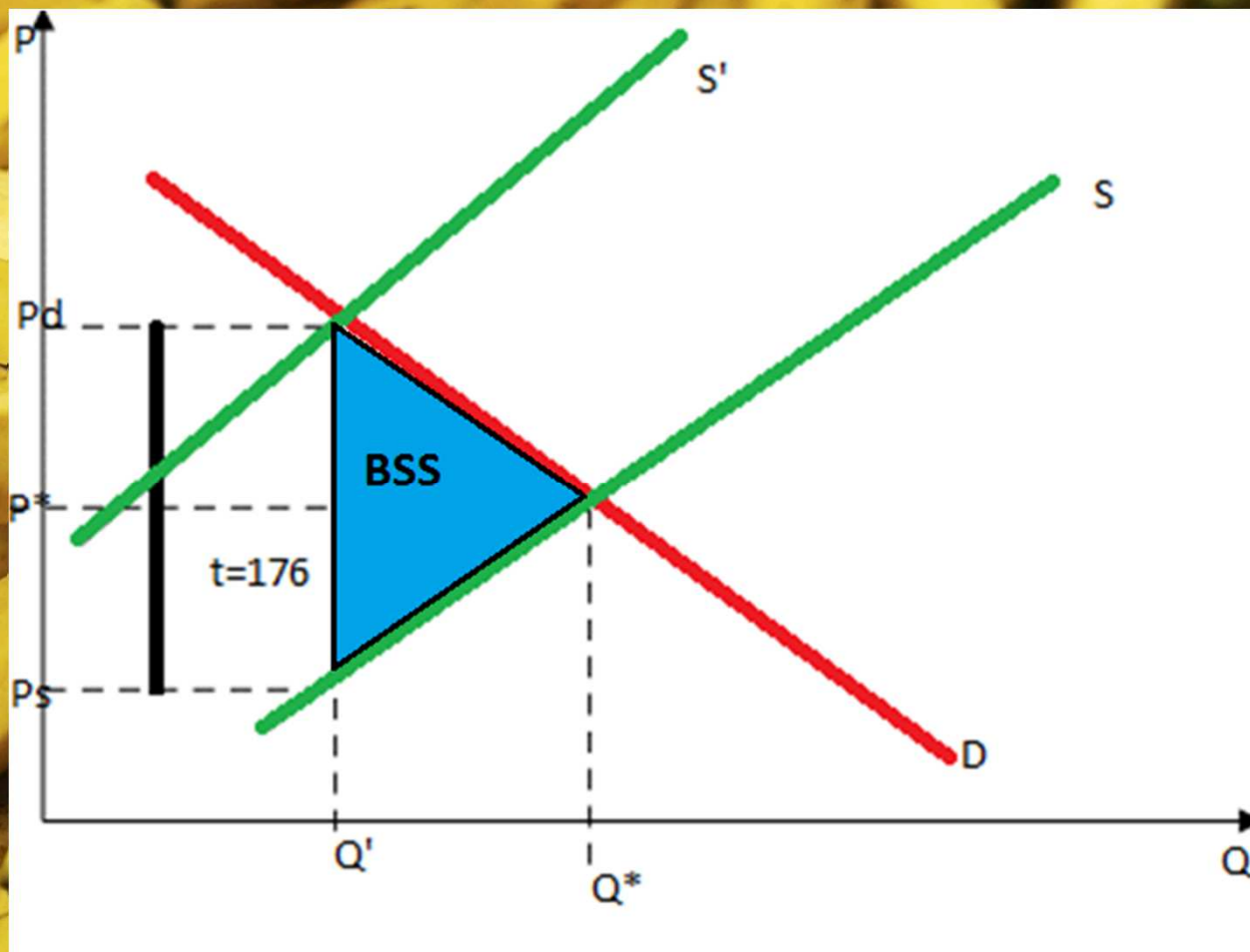
- **2009 rok – koniec wojny bananowej!!!**

Kluczowym elementem porozumienia kończącego najdłuższy w historii Światowej Organizacji Handlu spór jest jednorazowa obniżka unijnych ceł ze 176 dol. do 148 dol. za tonę bananów, a następnie stopniowa redukcja stawek aż do 114 dol. w 2017 r.

Krok 3

- Po kolejnej interwencji osiągnięto kompromis, polegający na odejściu od kwot importowych a zastosowaniu ceł wysokości 176 euro za tonę (ta kwota została i tak obniżona z proponowanych początkowo 230 euro za tonę) ustalając jednocześnie kwotę 775 tys. ton rocznie importu zwolnionego od ceł dla eksporterów z państw APC

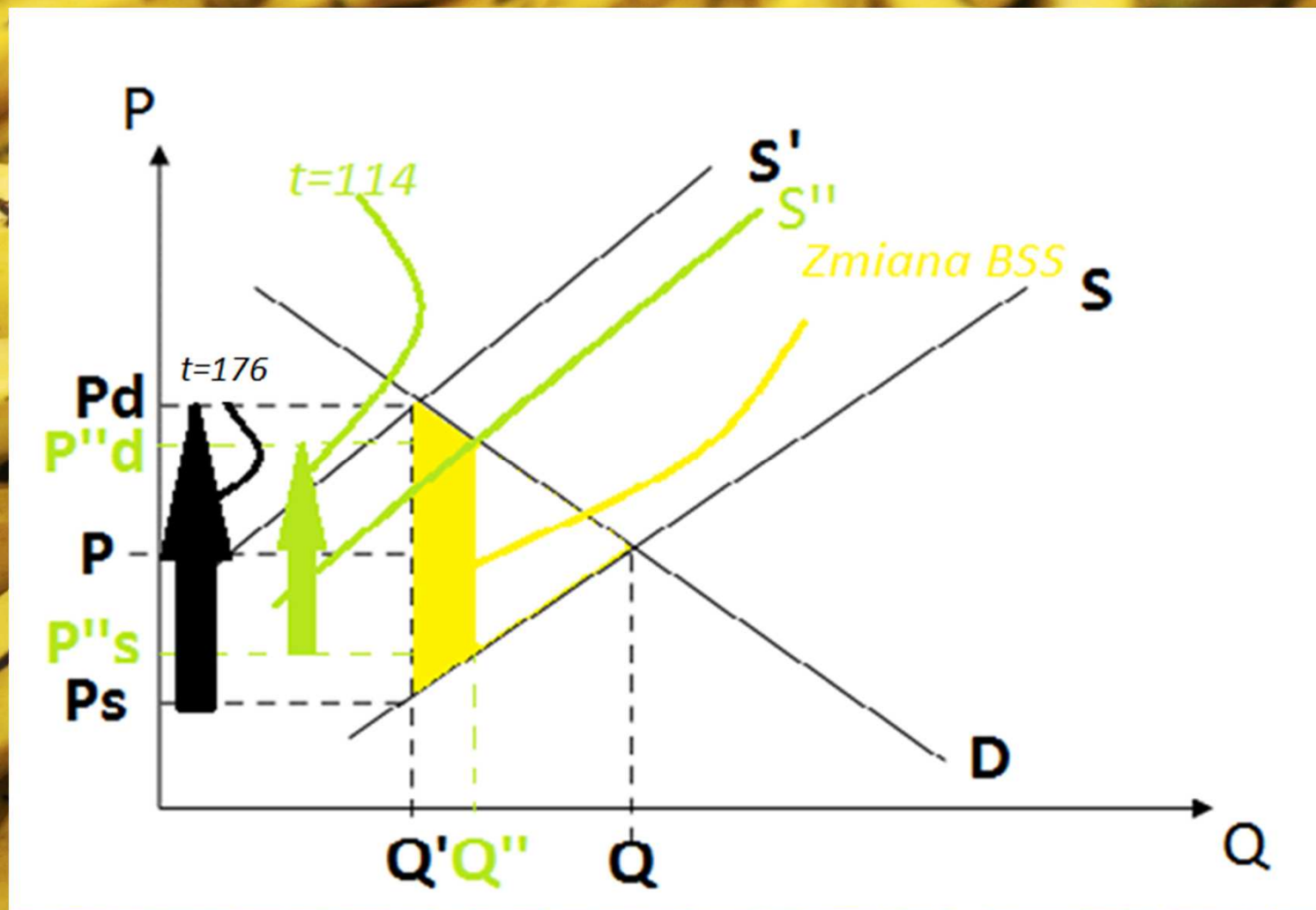
Zniesienie ograniczeń,
wprowadzenie cła 176 euro za tonę

Krok 4

- W wyniku kolejnego kompromisu, cta spadły do 148 euro za tonę i UE zgodziła się na kolejną obniżkę tych ceł do 114 dolarów za tonę rozkładając tę obniżkę na 9 lat

Zniesienie cła do 114 dolarów za tonę

Ciekawostka- kto i ile zarabia „na bananie”?

KUPUJ

ODPOWIEDZIALNIE

OWOCE

ZAANGAŻUJ SIĘ I DOŁĄCZ DO NASZEJ KAMPANII!

Wejdź na stronę i napisz do nas: www.ekonsument.pl/owoce

KUPUJ ODPOWIEDZIALNIE!

KTO ZARABIA NA BANANIE?

Podział banana z Ekwadoru,
sprzedawanego w Polsce,
z uwzględnieniem całego
łańcucha dostaw w %

%

Wynagrodzenie
dla pracowników plantacji

8,9

8,8

Producent

5,6

Eksporter

32,7

Importer

11,1

Cło

13,7

Dojrzewalnia

19,3

Detalista

Źródło: Kalkulacja przygotowana przez BASIC,
na podstawie danych z Eurostatu, Comtrade, Sopisco,
CIRAD, INCAE oraz Ministerstwa Rolnictwa Ekwadoru (2014)

*W rzeczywistości podział może się różnić w zależności od kraju, w którym banany są uprawiane (np. Kostaryka, Filipiny, Kolumbia itd.), w którym zostały zjedzone (Francja, Niemcy, USA, Czechy itd.) oraz w zależności od tego, jakie firmy były zaangażowane w łańcuch dostaw. Podział może się także zmieniać w czasie, zależnie od regulacji rynku czy kursów walut.

Webgrafia

- http://ec.europa.eu/agriculture/bananas/index_en.htm
- http://ec.europa.eu/agriculture/fruit-and-vegetables/product-reports/bananas/statistics/supply_en.pdf
- http://ec.europa.eu/agriculture/fruit-and-vegetables/product-reports/bananas/reports/market-2016-09_en.pdf
- http://ec.europa.eu/agriculture/fruit-and-vegetables/product-reports/bananas/statistics/wholesale-prices_en.pdf
- http://wyborcza.biz/biznes/1,148286,16561763,Sankcje_i_embargo_zamiast_wojny__Takie_boje_tocza.html?disableRedirects=true
- <http://www.europarl.europa.eu/news/pl/news-room/20110121STO12285/koniec-wojny-bananowej-coraz-bli%C5%BCszy>